

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

فرزین پادشاهان صفوی در موزه بریتانیا

در موزه بریتانیا (British Museum) جزوه ای حاوی تعدادی از فرامین سلاطین ایران وجود دارد که در تحت شماره (Or 4935) مضبوط است. این جزوه مجموعاً دارای ۳۵ فرمان از سلاطین صفوی و سلسله‌های بعدی است که در بین سالهای ۱۲۸۳ - ۹۴۸ هجری صادر شده‌اند. فرامین مربوط به دوره صفویه مجموعاً شانزده فقره است و مضمون آنها بدین قرار است:

۱- فرمان شاه طهماسب که تولیت آستانه قم را به سید شجاع‌الدین محمود الرضوی واگذار میکند.

۲ - فرمان دیگری از

از

دکتر فرنگ جهانپور

«استاد یازبان و ادبیات فارسی در دانشگاه کمبریج»

- شاه طهماسب که صدارت ممالک شروان را به عبدالرزاق مرجوع میدارد .
- ۳- فرمانی دیگر از شاه طهماسب که شش نفر را برای تلاوت قرآن بر سر قبر خواهر خود در قم معین میکند .
- ۴- فرمان سلطان محمد خدا بنده که بر حسب آن مستمری برای محمد مدرس اصفهانی تعیین مینماید .
- ۵- فرمان شاه عباس کبیر که سیورغالات میر شمس الدین نقیب رضوی را به برادر او امیر ظهیر الدین ابراهیم واگذار میکند .
- ۶- فرمان شاه صفی راجع باعطاء هدیه ای به شخصی بنام عبدالرزاق .
- ۷- فرمانی از شاه عباس ثانی درباره نگاهداری و توجه از اتباع خارجی و کشیشان کارملیت است (Carmelites) .
- ۸- فرمان دیگری از شاه عباس ثانی که هر ساله مبلغ پنجاه تومان تبریزی به محمد باقر خراسانی بپردازند .
- ۹- يك فرمان دیگر از شاه عباس ثانی راجع به اخذ مبلغ پنجاه تومان مالیات از اربابان یکی از قریه های نزدیک قم .
- ۱۰- فرمانی از شاه صفی ثانی (شاه سلیمان) راجع با استخدام يك عمله .
- ۱۱- فرمان دیگری از شاه سلیمان راجع به برگزیدن سید تاج الدین الخادم الموسوی بسمت شیخ الاسلامی مشهد .
- ۱۲- يك فرمان دیگر از شاه سلیمان راجع بواگذاری یکی از موقوفات اصفهان به اولاد میرزا صالح تبریزی .
- ۱۳- فرمانی دیگر از شاه سلیمان راجع به تعیین میزان مالیات ارامنه جلفای اصفهان .
- ۱۴- فرمانی از شاه سلطان حسین راجع با استخدام يك ریخته گرنگی .
- ۱۵- فرمانی دیگر از شاه سلطان حسین راجع به تقسیم املاک میر سید علی بین میرزا محمد ربیع و میرزا ابوطالب حسینی امامی .

۱۶- فرمان دیگری از شاه سلطانحسین راجع به تعیین خانه میرزا قوام-الدین محمد برای سکنای کپیتانان فرنگی .
 مرحوم پروفیسور مینورسکی در ضمیمه کتاب تذکرة الملوك^۱
 بطور اختصار ذکر از این فرامین نموده ولی بعلمتی فرمان شانزدهمین
 را از قلم انداخته است، در آنجا به انواع مهرهای دوره صفویه نیز اشاره میکند.

فرمانی از شاه ظهاسب

۱۸ شهر جمادی الاولی ۴۸۹

بسم الله الرحمن الرحيم

یا محمد یا علی

الی محمد حسن عسکری علیه الصلوة والسلام
 سلطان هستی فاطمه علیها الصلوة والسلام
 موضع مهر نواب جنت مکان شاه ظهاسب

درین وقت بنا بر وفور امانت و رشد و کاردانی سیادت مآب نقابت ایاب عمده
 السادات و الاشراف سید شجاع الدین محمود الرضوی النقیب تولیت رقبات متعلقه
 به آستانه مقدسه منوره حضرت معصومه مطهره سیمیه سیده النساء فی العالمین
 و مجد متبرک منسوب بحضرت امام الجن والانس و امامت آنجا که بموجب شرع
 شریف و شرط واقف و احکام مطاع همایون بوالد مرحوم اوسیادت و نقابت پناه
 سید مرشد الدین رشید الاسلام الرضوی النقیب متعلق بوده بهمان دستور بلا مشارکت
 غیر بدو مفوض و مرجوع فرمودیم که در ترویج و تنسیق آستانه مقدسه و مسجد
 متبرک کوشیده بضبط محصولات و تعمیر رقبات آنجا قیام نموده نگذارد که
 قصوری در آنجا واقع شود و حاصل رقبات آنجا را بموصی که در دستور العمل مقرر

شده بوقوف و اطلاع سیادت پناه افادت دستگامی زیبا للسیاده والمری علی الرضوی بنوعی که موافق شرع شریف باشد بمصرف وجوب رساند .

مستأجران و عمله و کارکنان و رعایا مجال متعلقه بآستانه مقدسه و مسجد متبرک اصلاً یکدینار و یکمن بار بی وقوف و مهرمتولی مشارالیه دادوستد نماید و هر قضیه و قضایا که در میانه ایشان واقع شود بدو رفع نمایند و پوشیده و پنهان ندارند و متوجهات خود را بدستور معمول مملکت بمتولی جواب گویند و هیچ آفریده بخلاف شرع و شرط واقف در موقوفات آستانه مقدسه و مسجد مذکور مدخل ننمای . سادات عظام و قضاة اسلام و حکام گرام و اکابر و اهالی و کلانتران و کدخدایان مدینه المؤمنین قم و سلطانیه حسب المسطور مقرر دانسته امانت و اسما دسیادت مآب مشارالیه بجای آورند و برکات آستانه مقدسه را از جمیع توجیها و تخصیصات بدستور قدیم و نهج استمرار مقرر و مستثنی شناسند و حکم مجملی که باسم ارباب سیور غالات و مسلمیات و موقوفات صادر گردد رقبات برکاة آستانه متبرکه که را از آن موضوع شمرند . ارباب و وظایف و عمله سرکار مذکور بخلاف شرع شریف و شرط واقف طلبی از متولی مذکور ننمای و بطریقی که در دستور العمل مقرر شده شناسند و زیاده تعرض نرسانند و احکام و امثله که نقیض این معنی حاصل نموده با تمامی سابقاً و لاحقاً اختیار نکنند . و فعله آنجا خود را بعزل او معزول و بنصب او منصوب شناسند و حق التولیه بدستور شرط واقف از قرار عشر اسامی سیادت مآب امیر فخرالدین احمد الرضوی بخلاف شرع شریف در تولیت آستانه مقدسه و مسجد مذکور رقبات موقوفه بزایه امیر نظام المری سلطان احمد بملت اشرف و نظارت مدخلی ننمای و پیرامون نگردد . درین ابواب قدغن عظیم لازم داند و هر ساله نشان و بروات و حکم مجدد طلب ندارند

در عمده کار ۱۸ شهر جمادی الاول ۹۴۸

در پشت این فرمان نوشته است

السواد ذامع اصله الشریف مسمان مسمان
کتبه العبد الاقل محمد المشتهر بالصدر الشیرازی

این سجل خط و مهر جناب صدرالدین محمد بن ابراهیم القوامی شیرازی الشهیر بملا صدر امیباشد که شرح حال ایشان در صفحه ۳۳۱ کتاب روضات الجنات که در تاریخ یکم هزار و سیصد و شش در طهران بطبع رسیده مندرج که وفات در شیراز سنه ۱۰۷۰ بوده است .

۲- فرمانی از شاه طهماسب

الملك لله

فرمان همیون شد آنکه چون بموجب فرامین مطاعه لازم الاطاعه همیون ما صدارت جمیع ممالک شروان و شکی بلا مشارکت غیر بیادت و نقابت پناه صدارت و افادت دستگاہ امیر کمالا للسیاده والنقابه عبدالرزاق متعلق و مرجوع است و تغییر نشده بهمان دستور مقرر دانسته دست تصدی نقابت پناه مشارالیه و گماشتگان او را قوی و مطلق داشته وجوه رسم الصداره او را بدستور رسانند و عزل و نصب قضاة جزو و کل آنجا را برای صدارت دستگاهی مومی الیه منوط شناسند. ایالت پناه ظهیرالایاله والاقبال عبدالله خان درین ابواب کمال امداد و اسعاد بظهور رسانند و هر ساله بروانچه مجدد طلب ندارد

تحریر آقی شهر رمضان المبارک سنه احدی وستین و تسعمائه

(۹۶۱/۱۵۵۴)

مهر بنده شاه ولایت طهماسب و در دایره دور آن نام دوازده امام می باشد

۳- فرمانی از شاه طهماسب

فرمان همیون شد آنکه چون شش نفر حافظ سوی حافظ سرکار آستانه مقدسه مطهره ارسال مقرر شده که در سر قبر همشیره مرحومه مغفوره ام

سلطانم بتلاوت کلام اشتغال نمای بنا برین شش نفر حافظ مذکور بموجب تیمن در سر قبر همشیره مرحومه بتلاوت اشتغال نمای و اگر از ایشان کسی ترك خدمت نمای سیادت و نقابت دستگاه امیر سلطان احمد متولی آستانه مقدسه منوره دیگری را بجای او تعیین نمای و حفاظ سرکار آستانه منوره را دخل ندهی و بحکم نقیض این معنی مستند نگردد مقررست که آنچه حسب الحکم جهانمطاع در وجه وظیفه جماعت مزبور مقرر شده بروجهی که موافق شرع شریف باشد بدیشان رسانند و اگر متولی بجای ایشان بوجه شرع کسی تعیین کند بوقوف مدرس آنجا کنند .

(۱۵۶۵-۹۷۲)

بنده شاه ولایت طهراناسب نام ائمه در دایره دوران .

۴ = فرمانی از محمد خدا بنده

بنده شاه ولایت

فرمان همیون شد آنکه چون یرتو انکشاف صبح ایجاد و تکوین و شمشعه طلوع آفتاب صدق و یقین ماهجه رایت سلطنت و جهاننداری و پرتوپرچم لوای عظمت و شهر یاری را جهت تعظیم جمهور علماء دین مبین و تکریم کافه فضلا و فقهاء شریعت حضرت برافراخته اند لاجرم نواب همایون نیز در مراسم اعزاز و احترام ایشان چنانچه لایق مرتبه و شان هریک از ایشان تواند بود اهتمام مالا کلام فرموده رعایت و مراقبت همگنان را بر جهانیان ظاهر میگردانیم و حالا که افادت پناه فقاهت دستگاه شیخ نورالافاده و الفقاهه محمد مدرس اصفهانی که باجابت دعوات مشهور است و بمساعی جمیله در اکتساب اصناف فضایل خصوصافقه و تفسیر و حدیث کوشیده بعزب طیوسی مستسعد و سرافراز شد شمه ای از عواطف بیدریغ شاهانه و مراحم بیکران خسروانه شامل حال مومی الیه و فرزندان او نموده از ابتدا (بارس ٹیل) برین موجب از بابت

محصولات نصف سنین بر جوار دارالسلطنه اصفهان که از موقوفات موسعه است در وجه وظیفه مشارالیه که همگی بدعا گوئی دوام دولت ابد مقرون مشغول مقرر فرمودیم متصدی موضع مذکور سال بسال مبلغ و مقدار مذکور را بافادت پناه مشارالیه و اولاد واصل گردانیده چیزی موقوف ندارند مستوفیان عظام دیوان اعلیٰ رقم این عطیه را در دفاتر خلود ثبت نموده از شایبه تغییر و تبدیل مصون و محروس شناسند و هر ساله مبلغ و مقدار مزبور را بخرج مجری داشته بحکم مجدد موقوف ندارند و بر جمیع والات مقدم دارند سادات عظام و حکام گرام و وزرای ذوی الاحترام و کلانتران و اصول و اعیان آنجا حسب المسطور مقرر در امداد و اسعاد و رعایت و مراقبت افادت دستگاه مشارالیه کوشند.

تحریر آ فی شهر ربیع الثانی سال ست و ثمانین و تسعمائة

(۹۸۶/۱۵۷۸)

• فرمانی از شاه عباس

فرمان همیون شد آنکه چون حسب الحکم جهانمطاع آفتاب شعاع مبلغی از بابت مالوجوهات قریه (اربی غار) ری حسب الذیل بسیورغال اولاد سیادت و مغفرت پناه امیر رشید الاسلام رضوی نقیب مقرر بود و در وقتی که بنفس نفیس تحقیق سیورغالات و استحقاق ارباب سیورغال میفرمودیم بحقیقت سیورغال مزبور رسیدیم و سیادت پناه مرحوم میرشمس الدین نقیب رضوی متولی سرکار قدیمی آستانه و مقبره منوره متبر که که از اولاد مغفرت پناه مذکور بود بنظر اشرف در آمد، سیورغال مزبور را باو و سایر اولاد او شفقت فرموده بودیم و داخل نسخه معروض شده و حکم امضاء باسم او و سایر اولاد گذشته در نیولا بعرض رسید که سیادت پناه مرحوم مزبور بر جوار رحمت

پیوسته و وارث منحصراً در سیادت و نجابت پناه امیر ظهیرالدین ابراهیم برادر مرحوم مذکور است بنابراین ظهور استحقاق سیادت پناه مشارالیه شفقت و مرحمت در باره او فرموده بدستور مبلغ پنجهزار و پانزده دینار مذکور فوق را از بابت مالوجهات قریه مزبور بسیورغال ابدی و احسان سرمدی او عنایت و مرحمت فرموده ارزانی داشتیم کدخدایان و رعایا محل مذکور سیادت پناه مرمی الیه را صاحب سیورغال مبلغ مذکور کافی وجه سیورغال او را سال بسال موافق دستورالعمل واصل و عاید ساخته چیزی موقوف ندارند و اگر چیزی از وجه سیورغال مانده باشد بمشارالیه عاید نموده و احدی از حکام (و مولیداران) و عمال ... ری دخل در سیورغال مومی الیه ننموده مادام که از دیوان اعلی حوالتی به سیورغالات نشود در جزو بعثت اخراجات و عوارضات خلاف حکم و حساب بمراسم و رسم که بوده باشد حواله و اطلاقی ننموده قلم و قدم کوتاه کنند ضمیمه مستوفیان عظام دیوان اعلی حسب المسطور در دفاتر عمل نموده و تغییر و تبدیل بقواعد آن راه ندهند ... و هر ساله حکم مجدد طلب ندارند و چون بمهد مهر آثار اشرف اعلی مزین است اعتماد نمای تحریر آ فی شوال سنه سبع عشر و الف .

(۱۰۱۷/۱۶۰۹)

۶ = فرمان شاه صفی

شاه ولایت شده صفی

از ابتدای شش ماهه ثیلان ثیل سنه ۱۰۳۹ (-) بدانند که چون خلیفه سلطان عرض کرده اند از يك كلمه ناخوانا نیزه که آنچه شتر قربانی میباشد . مقرر فرمودیم مستوجبان عظام دیوان اعلی رقم این عطیه را در دفاتر خلود ثبت نموده سال بسال بدستور ایام جنگی سی و یک رأس نیزه را به عبدالرزاق ساکن جوپار بخشیدیم . (-) شهر ذالحج الحرام ۱۰۳۹ (۱۶۳۰)

۷- فرمان شاه عباس ثانی

حکم جهانمطاع شد (آنکه وزیر مستوفی دارالسلطنه اصفهان از ابتداء سه ماهه (تخاقوی ئیل) هر ساله مبلغ پنجاه تومان تبریزی از بابت وجوهات و محصولات دارالسلطنه مذکور در وجه وظیفه افادت و افاضت پناه فضیلت و کمالات دستگاہ حقایق و معارف آگاه علامی فهامی مجتهد الروحانی شمس الافاده والافاضه والفضیله مولانا محمد باقر خراسانی مقرر دانسته سال بسال از ممر حلال دستگردان نموده واصل و عاید افادت و افاضت پناه مشارالیه ساخته قبض بازیافت نمایند که از آنقرار بخرج مجری است مقرر آنکه عوض وجه دستگردان را از حلالترین وجهی از وجوهات دارالسلطنه مزبور که بضبط ایشان مقرر است تنخواه نوشته بازیافت نمایند و هر ساله رقم مجدد طلب ندارند
تحریرا ۱۸ شهر شعبان سنه ۱۰۶۸ (۱۶۵۸)

۸- فرمان شاه عباس ثانی

الملك الله

بنده شاه ولایت عباس ثانی

فرمان همایون شد آنکه چون درینوقت رفعت پناه ندر علی بیک غلام خاصه شریفه بعرض رسانید که قبل حسبالحکم جهانمطاع مقرر شده بود که جماعت اعراب [غلیطی] و رعایای قریه [روسح...] مباشر زراعت اراضی بایر واقع در سررودخانه [مارمار] دارالمؤمنین قم که تعلق بسرکار خاصه شریفه و وقف و اربابان و رعایا و زارعینی آنجا [داده] رسیده انهار ایشانرا خراب و بایر ساخته [مکنان ما که بعدالیوم جمعی...] دخل نمایند و هر می الیه انهار جماعت [متصلبه] را منهدم و خراب ساخته و از آن تاریخ تاحال که پنجسال است آن جماعت پیرامون زراعت نگشته بوده و ازین سال بعضی از [متصلبه قریه روسح]

بخلاف شرع و حساب در بعضی از اراضی مزبوره نهری را که خراب نموده بود حفر کرده زراعت نموده اند بنا برین مقرر فرمودیم که آن رفعت پناه باتفاق... و داروغه [افصل] و معمار بلده دارالمؤمنین مزبور و رفعت و معالی پناهان محمد بیک یوزباشی [حسدللو] و محمد قلی بیک یوزباشی تاتار بر سر محل مزبور رفته بحوادث محترمه مزبور بواجبی رسیده هر قسم تصرفی که جماعت مزبور بخلاف شرع و حساب در اراضی مزبور نموده باشند رفع و منع جماعت مزبور نموده از ایشان مبلغ پنجاه تومان الزام حسابی بازیافت و بدرگاه جهان پناه... مقرر شود که در دفاتر دیوان ثبت و ضبط نموده هرگاه خلاف حسابی از جماعت مزبوره بظهور رسید وجه التزام تنخواه ارباب حوالات شود و [دردهات و عقار] در عهده شناسند.

ذی قعدة الحرام ۱۰۷۱ (۱۶۶۱)

۹ = فرمان از شاه صفی ثانی (سلیمان)

از ابتداء شش ماهه [قوی] شوال سنه ۱۰۸۷ قریباً علی ایاججی را در سلك عمله رفعت و معالی پناه معتمد الخاقانی آقا لطیف الله فلامان سرکار خاصه شریقه منتظم و مرسوم اورا بمبلغ دو تومان تبریزی مقرر فرمودیم مستوفیان عظام رقم این عطیه را در دفاتر خلود ثبت نموده سال بسال بدستور سایر اقران تنخواه داده در عهده شناسند.

تحریراً شهر ربیع اولی سنه ۱۰۷۸ (۱۶۶۷).

۱۰ = فرمان از شاه سلیمان = ۹

هو الله سبحانه

الخالق جل شأنه الملك لله

یا محمد یا علی

فرمان همایون شرف نفاذ یافت آنکه چون همواره دواعی همت بلند و مساعی نیت ارجمند مصروف بر آنست که در زمان دولت روز افزون و عهد خلافت

ابد مقرون در جمیع بلاد را یات فیروزی آیات شریعت غرا و اعلام ظفر فرجام ملت بیضا باعلی مدارج ارتقا سمت اعتلا پذیرد و امور خیر انجام دینیه باسنی مراتب رواج و رونق یافته ارباب فضل حال و بعادت استظلال جناح همیون و بال اقبال ممتاز و سایه نشین شاخسار عرش مثال عز و جلال نواب همایون ما بوده بمراتب عالیه سر بلند و بمناسب رفیعه بهره مند گردیده بین الامثال و الاقران بشرف عنایات شاهانه و مراحم بلا عنایات پادشاهانه مفتخر و مباهی بوده باشند لهذا رشحه ای از رشحات سبحان خاطر دریا مثال شاهنشاهی و لمعه ای از اشراقات ضمیر منیر بیضا خصال ظل اللہی شامل حال و کافل امانی و آمال سیادت و نجابت پناه شریعت و نقابت دستگاہ نتیجه السادات و النجباء العظام الکلام فظا مال للسیادة و النجابه میرزا هدایت خلف سیادت و نجابت و نقابت پناه افادت و افاضت دستگاہ حقایق و مصارف آگاه علامی فهامی شمسا للسیادة و النجابه و الافاده امیر محمد تقی الحسینی فرموده از ابتداء دو ماهه [پنجین ٹیل] شیخ الاسلامی مشہد مقدس معلی را [سفیر] سیادت و نجابت پناه سید تاج الدین الخادم الموسوی سیادت و نجابت و نقابت پناه مشارالیه شفقت و مرحمت فرموده ارزانی داشتیم که بامر مزبور و لوازم آن از ترغیب و تحریص خلایق بطاعات و امر بمعروف و نہی از منکرات و منع و زجر فسقه و فجرو از نا مشروعات و ما مور ساختن اغنیما که اخراج اخماس و زکوات اموال خود نموده بمستحقین و مستحقات و اصل نمایند و تقسیم مواریت و برکات و ایقاع عقود و منا کحات و رفع منازعات بین المسلمین و المسلمات بطریق مصالحات و ضبط اموال [غصب] و ایتم و سفها که بجمعی امین متدین که باعث فوت مال آنجماعت نبوده باشد سپارد و سایر مایکون من هذا القبیل قیام و اقادا نموده دقیقه ای از دقایق آن فوت و فرو گذاشت نمای سادات عظام و مشایخ کرام و علماء اسلام و ارباب و اهالی ذوی الاحترام و جمهور سکنه و عموم متوطنین بلده و بلوکات سیادت و نجابت پناه مومی الیه را شیخ الاسلام بالاستقلال و الانفراد آنجا دانسته لوازم و مراسم امر مزبور را متعلق و مخصوص او دانند و اسناد و نوشتجات شرعیه خود را بسجل و مهر او معتبر شناسند و دست تعدی و تکفل او را در امور شرعیه آنجا قوی و مطلق دانسته احدیرا با او شریک و سهم ندانند قضات جزو آنولایت که از دیوان

الصدارة العلیة الغالبه منصوب نباشند خود را بعزل او معزول و بنصب او منصوب شناسند و او امر و نواحی مشروعه او را مطیع و منقاد باشند طریق و سبیل شیخ الاسلام مومی‌الیه آنکه در فیصل مهمات و معاملات شرعیه و احقاق حقوق مسلمین احتیاط مرعی داشته نوعی سلوک نمای که عند الخلاق مرضی و مشکور بوده دعای خیر بجهت ذات مقدس نواب کامیاب همایون حاصل گردد . عالیجاه بیگلربیگی آنجا رعایت و مراقبت و اعزاز و احترام مشارالیه را بجای آورد [درهای] قدغن دانسته هر ساله حکم مجدد نطلبد و چون پروانچه بمهر مهر آثار اشرف ارفع اقدس امجد اعلی مزین و مجلی گردد اعتماد نمایند .

تحریراً فی شهر ذی قعد، الحرام سنه ۱۰۷۹ (۱۶۶۹).

۱۱ = فرمان شاه سلیمان

زینب بیگم طاب ثرایا

حکم جهانمطاع شه آنکه چون حسب الرقم مبارک اشرف مبلغ یازده تبریزی [] موقوفات سرکار نواب مستطاب مرحومه مغفوره مجمل بوظیفه اولاد مرحمت پناه میرزا صالح تبریزی ساکن دارالسلطنه اصفهان مقرر شده و مستمر و برقرار است و تغییری بقواعد آن راه نیافته و از تساریخ صدور رقم اشرف الی الآن عمال موقوفات سرکار مزبور مبلغ مزبور را بلا قصور و انکسار بدون توزیع و تقسیط و اصل و عاید اولاد مرحمت پناه مذکور گردانیده اند و در این وقت اولاد مذکور معرض رسانید که رقم وظیفه مزبوره فوت شده و استدعای رقم مثنی نموده و مستوفی موقوفات سرکار مزبور تصدیق نموده که در سنوات وظیفه مزبوره بالتام بدون توزیع و تقسیط تنخواه داده شده داخل سرکار ممالک محروسه است بنا برین کماکان مبلغ مزبور را بدین موجب بوظیفه اولاد مرحوم مذکور شفقت و مرحمت فرمودیم که سال بسال دریافت و صرف معیشت خود نموده مرفه الحال و فارغ البال بدعا گوئی دوام دولت بیزوال ابدی الاتصال

اشتغال نمایند وزیر و مستوفی موقوفات سرکار مزبور هر ساله مبلغ مزبور را بدستور استمرار سنوات سابقه بلاقص و آنکسار بدون توزیع و تقسیط واصل و عاید اولاد مزبور ساخته قبض بازیافت نمایند که از قرار قبض مجری است و هر ساله رقم مجدد طلب ندارند.

تحریراً فی شهر شوال المکرم سنه ۱۰۸۴ (۱۶۷۹)

۱۲ - فرمان شاه سلیمان

حکم جهانمطاع شه آنکه چون خواجه [آودیک] کلانتر و کدخدایان و رعایای ارامنه جولاهی ساکن دارالسلطنه اصفهان بعرض رسانیدند که هر ساله پانصد و هشتاد تومان وجه جزیه مقطعی و رسم الوزاره و رسوم داروغگی ارامنه مذکور است [و میلین رسید] خواجه سرحد و اولاد او از مبلغ مزبور موافق تصدیق وزیر ارامنه هر ساله نوزده هزار و هشتصد و هیجده تومان میشده که معافی مقرر گشته حال موافق دستور معمول هر ساله سی و پنج تومان و جوه جزیه مقطعی و رسم الوزاره و رسوم داروغگی و تجاری و پیشکش نوروزی و سرشمار و خانه شمار و غیره متوجهات اولاد مزبور میشود که بادعای معافی [مهماری] نمینمایند و چون بعلت معافی مزبور چیزی از پانصد و هشتاد تومان مقطعی وضع نشده بتوجهات اولاد مزبور هر ساله در میان جماعت جولاهی سرشکن و توجیه دار عجزه و مساکین [مالافر] مینمایند و بر طبق عرض و ادعای خود کیفیت دفتری ظاهر ساختند بنا بر رفع زیارتی و توجیه و سرشکن وجه مزبور از ارامنه مذکور از ابتداء [نکورثها] معافی اولاد خواجه سرحد مزبور را قطع و مقرر فرمودیم که سال بسال آنچه از وجه جزیه و مقطعی و رسم الوزاره و رسوم داروغگی و تجاری و پیشکش نوروزی و سرشمار و خانه شمار و سایر [؟] و عوارضات مملکتی بمراسم و رسم موافق معمول رسید واقعی ایشان باشد بدستور سایر جماعت ارامنه جولاهی از عهده بیرون آیند وزیر و ضابط

وجه مزبور و کلانتر ارامنه حسب المسطور مقرر دانسته من بعد متوجهات
واقعی اولاد مذکور را بدستور سایر رعایا گرفته بدانسب چیزی سرشکن و
ودرمیان رعایا توجیه نمایند و در عهده شناسند .

تحریراً فی رمضان المبارک ۱۰۹۴ (۱۶۸۳)

۱۳ = فرمان شاه سلطان حسین

شاه اسمعیل علیه رحمه ربه الجلیل امامزاده زین العابدین و امامزاده
ابراهیم علیهما الف التحية والسلام شاه باباام انارالله برهانه

۴۵

حکم جهانمطاع شه آنکه چون درینوقت سیادت و افادت و نجابت پناهان
شمس میرزا محمد ربیع و نظاما میرزا ابوطالب حسینی امامی و سایر سادات
[و] تمامی متولیان شرعی مزارین کثیر الانوارین امامزاده های واجب التعظیم
و التکریم و بقیه متبر که منسوبه بحضرت سیدالساچدین و امام المتقین زین العابدین
[-] بعرض رسانیدند که از قدیم الایام الی الآن [-] موقوف و رقیبات اجدادی
ایشان که تولیت آن بساییشان است بشش دانگ فیما [بین] اولاد ذکور
سادات مزبور منقسم میشود و مبلغ هفت تومان و نه هزار و پانصدوسی دینار و
کسری مالوجهات املاک سرکار مزبور است که مالا و خارجاً اربابی و رعیتی
آن بموجب ارقام و احکام سلاطین سلف انارالله برهانهم مؤکد بلعنت نامه
بسیورغال ابدی و [-] ایشان مقرر بوده و از آنجمله مبلغ سه تومان و چهار
هزار و سیصد و بیست و سه دینار مع خارج المال اربابی و رعیتی از استمرار افتاده
که از دفتر جزو اصفهان حواله می نمایند و در زمان نواب خاقان طوبی آشیان
قدس مکان مرحوم میرسیدعلی ابن عم ایشان که درسیورغال مزبور یکدانگ
شرکت داشته مجموع شش دانگ آنرا باسم خود امضا نموده بود و بعد
از عرض سادات متولیان مذکور و مقرر شدن [-] و تحفیف رسیدن

بنابراین مقرر فرمودیم که مشروح نشان واجب الاذعان مذکور و سایر احکام وارقام که در باب مسلمیات و متعلقات متولیان بقعه شریفه مذکور و شرف صدور یافته با مضای اشرف ممضی و منفذ بوده [-] تفنگچی مذکور و سایر اخراجات بهراسم و رسم که بوده باشد حوالتی بر مسلمیات متولیان بقعه متبر که مزبوره نمایند و در هر باب بدستور قدیم عمل داشته بنابراین شمه از شفقت شاهانه شامل حال سیادت و نجابت پناهان میرزا محمد ربیع و میرزا ابوطالب مشارالیه و سایر سادات امامی متولیان بقعه شریفه مزبوره و مزارات متبرکات مذکور فرموده رسد پنجدانك مبلغ سه تومان و سه هزار و سیصد و بیست و هشت دینار اصل جمع از جمله مبلغ هفت تومان و نه هزار و پانصد و سی دینار و کسری که از قرار تصدیق سرکار خاصه سابقاً بسیور غال متولیان مذکور مقرر بوده و الحال مدتیست که از استمرار افتاده و از آن جمله رسد یکدانگ که حصه مرحوم میر سید علی بوده در معامله توشقان ٹیل بدستور مرحوم مزبور باسم ورثه او بامضا رسیده و تتمه باقی است از ابتدا ٹیلان ٹیل با خارج المال اربابی و رعیتی آن بشرح و دستور رقم امضای ورثه مرحوم میر سید علی مزبور در وجه سادات متولیان مذکور و شفقت و مرحمت فرموده ارزانی داشتیم که هر يك بقدر حدود و رسم متصرف شده داخل در رسد یکدیگر نموده بدعا گوئی دوام بیزوال قیام نمایند. وزیر و مستوفی و عمال دارالسلطنه اصفهان من بعد از ابتداء سنه مزبوره مال و خارج اربابی و رعیتی رسد پنجدانك مبلغ مزبور را بدستور یکدانگ رسد اولاد مرحوم سید علی آنچه رسد اربابی باشد بسادات متولیان حواله نمایند و آنچه رسد رعیتی باشد بمتولیان مزبور تنخواه دهند و حق که در باب موضوع بودن بعضی محال از [-] اخراجات از سنوات سابقه الی الآن شرف صدور یافته در خصوص توجیه [-] درین سال مقرر گشته که از محال و اصناف دارالسلطنه اصفهان جهت کسر بلوکات هین باشیان سرکار تفنگچی و توپخانه مبارکه گرفته شود منظور نمود تفنگچی مذکور بر کل محال [-] شود و درینوقت سیادت و نجابت پناه میرزا ابوالقاسم حسینی امامی متولی بقعه متبر که مذکور احکام مطاعه سلاطین جنت مکین

را که در باب مفروضیات [-] بقعه شریفه شرف صدور یافته و در شان خاقان سلیمان شان که سواد آنها بمهر مرحمت پناه آقا حسین خوانساری در دست داشت قید شده که هر حکم و پروانچه و نشان و جواب واجب العرض که در باب مسلمیات و سیور غالات اصفهان صادر شده باشد یا شود مآلاً و خارجاً آن احکام را سوای مسلمیات و متعلقات مزبوره دانند و بعلت مال مکرر و مزاحمت نرسانند و حکمی که در باب خارج که رعایا کانیاً من کان دست یکی دارند صادر شده مسلمی متولیان مزبوره را از آن حکم مفروز دانند و هر حکم که در باب مسلمیات ممالک یا اصفهان میشود هیچ نسبتی بمسلمی سادات مزبوره ندارد که مسلمی متولیان مذکور را دانسته و در بسته مآلاً و خارجاً و [-] از جمیع احکام مستثنی فرموده ایم یقین دانند که هر کس بر محال مسلمی متولیان مزبور حوالتی می نماید بیزید و مردود مطلق است و چون متولی بقعه مزبوره عرض نماید، آنکس را بقتل خواهیم آورد و مطلقاً بهیچ عذر موقوف نخواهیم داشت و همچنین مقرر فرمودیم که اگر یکی از عمال اصفهان بقلیل و کثیر حوالتی بر مسلمیات و متعلقات متولیان ناحیه مزبوره نماید حاکم، آنکس را بقتل آورد و هیچ آفریده باز خواست ننماید و اموال آن کس را جهت سرکار خاصه شریفه ضبط نمایند.

مرحمت پناه بابا محمد باقر مجلسی ارقام امضای مرحوم میرسید علی از مشارالیه گرفته دستور شد که ارقام امضاء به تصویر قدیم بشش دانگ فیما بین متولیان صادر گردد و رقم امضای یکدانگ رسد مرحوم میرسید علی مذکور از (ابتداء) توشقان نیل باولاد او شفقت شده و چون تاحال رقم امضای پنجدانگ تتمه بایشان داده نشده از دفتر جزو اصفهان حواله می نمایند و استدعا نمودند که رقم امضای پنجدانگ از باب و رعیتی املاک مزبوره مآلاً و خارجاً بدستور امضای یکدانگ رسد اولاد مرحوم میرسید علی بایشان عنایت شود و از سرکار خاصه تصدیق نمودند که ارقام امضای نواب خاقان طوبی آشیان قدس مکان در باب سیور نمال مزبور بموجب ضمن صادر گردیده و درینولا بر طبق عرض میرزایحیی و غیره اولاد مرحوم میرسید علی امامی که استدعای امضاء یکدانگ

از جمله شش دانگ سیورغال مزبور نموده بودند حسب الرقم که بتاریخ شهر جمادی الاول سنه ۱۱۲۳ شرف صدور یافته از ابتداء توشقان ثیل یکدانگ مذکور در وجه ایشان مرحمت گردیده که بشرح ارقام و احکام درباره ایشان ممضی بوده باشد و مستوفی دارالسلطنه اصفهان تصدیق نمود که اصل جمع املاک موقوفات متولیان بقعه مزبور مبلغ هفت تومان و هشت هزار و بیست و پنج دینار از بابت (-) ذیل است و از آن جمله مال اربابی بمبلغ چهار تومان و شش هزار و هشتصد و نود و شش دینار و نیم بشرحی که در تحت هر محل نوشته شده (-) جمع مال اربابی دارالسلطنه مزبور وضع و بسیورغال عمل و تتمه باسم متولیان بقعه مذکور (-) و مال و خارج اربابی آنها هر ساله حسب برآورد باسم متولیان و مال و خارج رعیتی هر یک باسم رعایا تنخواه (-) از سر رسید ارقام در باب (-) برون املاک موقوفات مزبوره از حوالات و اخراجات تصدیق نمودند که رقم اشرف (بتاریخ) شهر محرم الحرام سنه ۱۲۲۵ صادر شده مضمون آنکه چون درین وقت مقرر شده که احکام و ارقامی باز یافت و صرف مصارف مزبور نمایند و از مخالفت مضمون نشان نواب خاقان سلیمان شاه که بشرح فوق بامضای نواب همایون مارسیده احتراز و اجتناب لازم شناسند. مستوفیان عظام کرام ایوان المع حسب المسطور چند آنکه مال و خارج اربابی و رعیتی مبلغ مزبور را بدستور یک دانگ رسد اولاد مرحوم میر سید علی مزبور در وجه میرزا محمد ربیع و میرزا ابوطالب و سایر متولیان و سادات امامی مقرر و از حشون نتیجه اخراجات مال و خارج اربابی و رعیتی موضوع و مستثنی دانسته رقم این عارفه را در دفاتر خلود و ثبت نمایند و از فرموده تخلف نورزند و شکر و شکایت سادات متولیان مزبور را مؤثر دانند و هر ساله رقم مورد طلب ندارند. تحریر آ فی جمادی الاول ۱۱۲۵

۱۴ = فرمان شاه سلطان حسین

حکم جهانمطاع شد آنکه عالیجاه دیوان بیگی و وزیر و کلانتر و عمال خجسته اعمال در دارالسلطنه اصفهان بشفقت شاهانه سرافراز گشته که بدارالسلطنه اصفهان آمده بدستور سایر کپتیانان در آنجا سکنی نماید شفقت فرموده ایم چون بر مضمون رقم اشرف مطلع گردند و مشارالیه وارد شودخانه مذکور را بمومی الیه دهند که در آنجا سکنی نماید

۱۵ = فرمان شاه طهماسب دوم

علی بن الحسین علیها افضل الصلوات الملك المشرقین
امامزاده زین العابدین و امامزاده ابراهیم علیها الف التحیه والتسلیم

انر

مهر

شاه بایام انار الله تعالی برهانه

بند شاه ولایت طهماسب

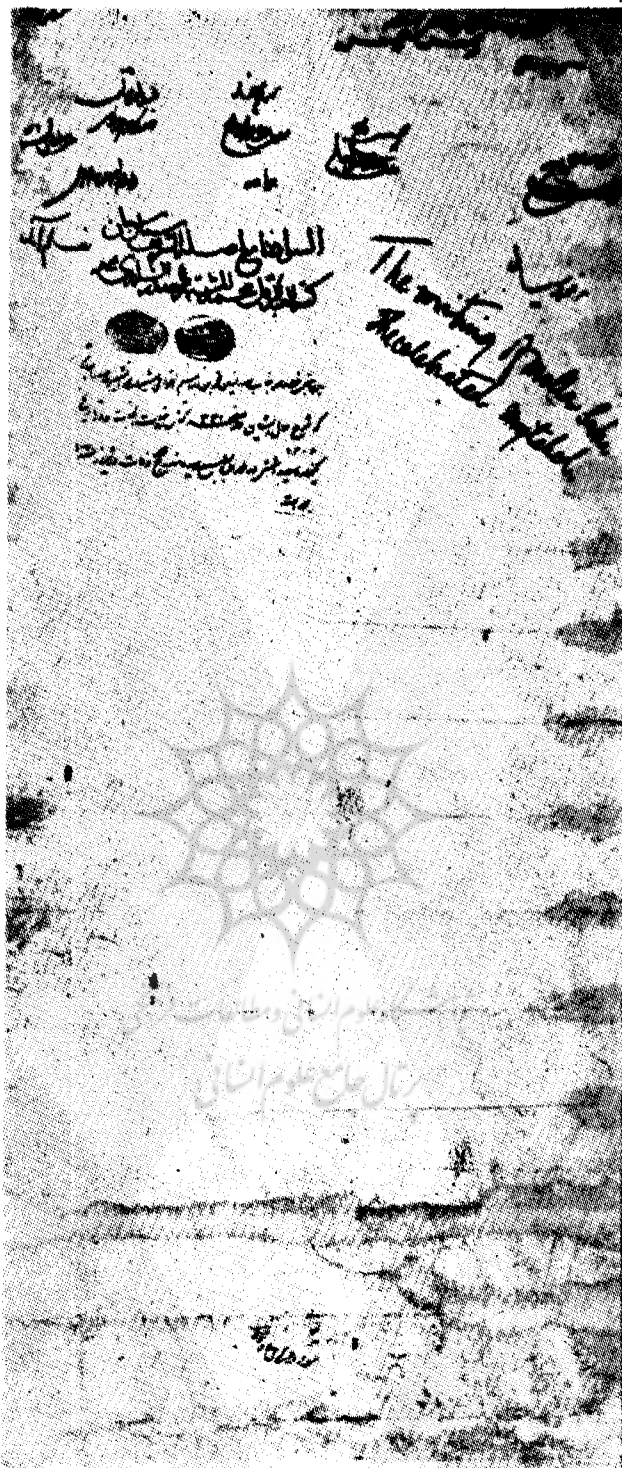
حکم جهانمطاع شد آنکه چون درینوقت سیادت و نجابت پناهان افادت وافاضت و صلاحیت دستگاهان سید و سید محمد هادی و سایر سادات الحسینی

الامامی العریض متولیان شرعی مزارین کثیر الانوارین امامزاده‌های ورجب-
 التظیم والتکریم وبقعه متبر که منسوبه بحضرت سیدالساچدین و امام‌المتقین
 وزین العابدین بعرض اقدس رسانیدند که از قرار ارقام واحکام سلاطین جنت
 مکین سلف موازی هشتاد و چهار جریب زمین مشهور بباغ دیوسلطان
 که از جمله موقوفات [-] ایشان ووقف بربقعه مزبوره نموده‌اند وداخل
 دولتخانه مبار که دارالسلطنه اصفهان شده ودر زمان هریک از سلاطین شیخ الاسلام
 دارالسلطنه اصفهان اراضی مذکوره را بمبلغ ومقدار معینی اصلاً واضافه الی
 مدت [-] سال از متولیان مشارالیهم جهت سرکار خاصه شریفه اجاره نموده‌اند
 ودر آن باب رقم نواب خاقان فردوس مکانی را ابراز و استدعای امضا وتجدید
 صیغه از نواب کامیاب همایون ، نمودند بنابراین مقرر فرمودیم که شریعت و
 افادت وافاضت و کمالات دستگاہ حقایق ومعارف آگاه جامع المعقول والمنقول
 علامی فهامی شمساً للشریعه والافاده والافاضه والفضیله موالامحمد شفیع
 شیخ الاسلام دارالسلطنه اصفهان عرصه وزمین باغ مذکور را که داخل دولتخانه
 مبار که شده از سادات متولیان مشارالیهم وکالتاً جهة سرکار خاصه شریفه اجاره
 نمایند و شریعت وافادت پناه مشارالیه از ابتداء سه ماهه ایت ثیل لغایت مدت
 [-] اراضی مزبور از قرار سیالی من اصل واضافه بمقدار چهار هزار من [-]
 میشود از سادات متولیان بقعه مذکوره اجاره وتجدید صیغه نموده که هر ساله
 سادات مشارالیهم مقدار مذکور را از مباشرین سرکار موقوفات بازیافت که نظر
 بشروح و قیود ارقام مطاعه وسابقه هریک بقدر حصه ورسد فیما بین خود تقسیم
 ورسد صرف تعمیر و ضروریات بقعه را بمصارف وجوب رسانند . بناء علیه
 وزیر وهستوفی موقوفات [-] مطهرات سرره مرتبات عرش درجات از تاریخ

مزبور سان بسا مال الاجاره مذکورہ را از بابت حق التولیه نواب کامیاب [-]
 حسب المسطور واصل سادات عالیات مشارالیهم ساخته قبض بازیافت نمایند
 که از آنقرار بخرج مجری گردد و هر ساله رقم مجدد طلب ننمایند و در عهده
 شناسند . تحریرا فی شهر ربیع الثانی سنه ۱۱۴۳

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی

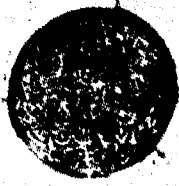
نوشته های پشت سند شماره ۱

8

آنکه چون بفرمان شاهان و امیران و
 حکام و کاتبان و سایر اعیان و
 تعلق در این است و نیز نشانی
 قریب است و در این است و در این
 برای سایر حکام و کاتبان و
 امیران و کاتبان و سایر اعیان
 و کاتبان و سایر اعیان و کاتبان

کلام

و...

فرمان شاه طهماسب اول
 در روز شنبه ۱۰ محرم ۹۸۰ هجری قمری
 در شهر تبریز
 در روز شنبه ۱۰ محرم ۹۸۰ هجری قمری
 در شهر تبریز
 در روز شنبه ۱۰ محرم ۹۸۰ هجری قمری
 در شهر تبریز
 در روز شنبه ۱۰ محرم ۹۸۰ هجری قمری
 در شهر تبریز
 در روز شنبه ۱۰ محرم ۹۸۰ هجری قمری
 در شهر تبریز

سند شماره ۶- فرمان شاه صفی صفوی

دانشگاه ملی افغانستان - وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

موسسه عالی علمی و تحقیقاتی
پژوهشگاه ملی علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱۳۸۰

کتابخانه ملی افغانستان

بسم الله الرحمن الرحيم

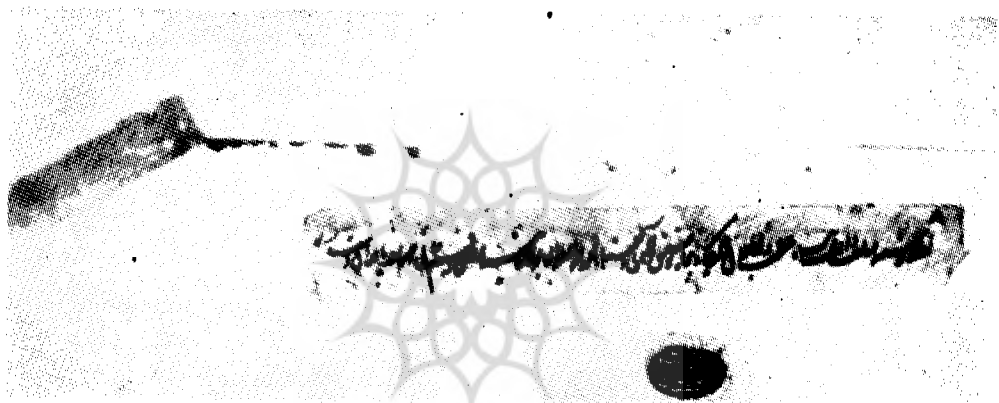
این فرمان من است که در روز پنجشنبه نهم ماه ذی القعدة سنه ۱۰۸۳
 در شهر تبریز در روز شنبه نهم ماه ذی القعدة سنه ۱۰۸۳
 در شهر تبریز در روز شنبه نهم ماه ذی القعدة سنه ۱۰۸۳
 در شهر تبریز در روز شنبه نهم ماه ذی القعدة سنه ۱۰۸۳
 در شهر تبریز در روز شنبه نهم ماه ذی القعدة سنه ۱۰۸۳

در شهر تبریز در روز شنبه نهم ماه ذی القعدة سنه ۱۰۸۳
 در شهر تبریز در روز شنبه نهم ماه ذی القعدة سنه ۱۰۸۳
 در شهر تبریز در روز شنبه نهم ماه ذی القعدة سنه ۱۰۸۳
 در شهر تبریز در روز شنبه نهم ماه ذی القعدة سنه ۱۰۸۳

سند شماره ۱۴ - فرمان شاه سلطان حسین

پشت کنند شماره ۱۶ ات فرنگی

پرتال جامع علوم انسانی

از دست ایشین اید این کتاب یکی از دست نوشته های من است که در سال ۱۲۰۴

سنت
بجای آن که در کتاب چاپ شده در کتابخانه مجلس شورای اسلامی

باشد و خوب بنویسند و در این کتاب که در کتابخانه مجلس شورای اسلامی

باشد و خوب بنویسند و در این کتاب که در کتابخانه مجلس شورای اسلامی

در این کتاب که در کتابخانه مجلس شورای اسلامی
مجلس شورای اسلامی
مجلس شورای اسلامی

سند شماره ۱۷ - فرمان شاه سلطان حسین صفوی در باره ملیک عمله قورخانه -
عکس اصل فرهانی که متن عکسی از سواد آن در کتاب یکصد و پنجاه سند تاریخی
بجای رسیده است (ر.ک. به سند شماره ۳۵ در آن کتاب)

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی